

De oude vesting krijgt nieuwe allure

De Bossche vestingwerken krijgen nieuwe allure. Tijdens de uitvoering van het plan ‘Versterkt Den Bosch’ wordt het grootste deel van de vesting gerestaureerd. De geschiedenis functioneert daarbij als inspiratiebron voor innovatieve ontwerpen. Cultuur-historisch bewustzijn, toeristische ontwikkelingen, natuurwaarden en ruimtelijke ordening worden op een bijzondere manier met elkaar verbonden.

Vestingstad

’s-Hertogenbosch is een vestingstad. De eerste ommuring werd gebouwd na het verkrijgen van stadsrechten in 1185. Door de groei van de stad moest de muur in de loop van de tijd diverse keren worden verplaatst en uitgebreid en kreeg uiteindelijk een lengte van 6,5 kilometer. De vestingwerken zijn altijd van grote waarde geweest voor ’s-Hertogenbosch. Ze beschermden de Bosschenaren tegen vijanden én tegen hoog water.

Versterkt Den Bosch

Er zijn maar weinig steden in Europa waar de vesting zo goed bewaard is gebleven als in ’s-Hertogenbosch. Dat komt omdat ze tot op heden haar functie heeft behouden. De stadsmuur keert het water bij overstromingen en houdt nog altijd de binnenstad droog. Na de hoge waterstanden van 1995 bleek dat de muur ernstig verzwakt was. Voor de vestingwerken is dan ook direct een grootschalig ontwikkelingsplan opgezet getiteld ‘Versterkt Den Bosch’. De uitvoering van het plan startte in 1998 en zal ruim 20 jaar duren.

Totaalvisie

‘Versterkt Den Bosch’ gaat verder dan alleen het restaureren van bestaande muren. Het herstel wordt aangepakt binnen een totaalvisie rond cultuurhistorie, ruimtelijke ordening, ecologie, waterbeheer, verkeer, toerisme en recreatie. Het plan is gericht op verbetering van de kwaliteit van de stad als geheel.

Nieuwe allure

‘Versterkt Den Bosch’ geeft de oude vesting nieuwe allure. Er komen wandelpaden, parken en ecologische verbinding-zones, markante bruggen en bijzondere stadsentrees, een parkeergarage onder de stadsgracht, informatiecentra, etc. De projecten zijn gebaseerd op de historie maar worden vertaald naar innovatieve ontwerpen en uitgevoerd met eigentijdse materialen en technieken.

Activiteiten

Diverse projecten zijn al gerealiseerd. Aan de zuid- en westzijde van de stad liggen de vestingwerken er weer prachtig bij - net zoals aan de oostzijde bij Bastion Sint Anthonie. Andere delen van de vestingrand beloven minstens zo mooi te worden. Elk gebied krijgt een eigen karakter.

Trots

‘Versterkt Den Bosch’ is een ontwikkelingsplan waaraan diverse partijen intensief samenwerken. Bossche organisaties hebben zich verenigd in de Klankbordgroep en Bossche bedrijven hebben de krachten gebundeld in Stichting ’s-Hertogenbosch Vestingwerken. Ook Europa, het Rijk, de Provincie en het Waterschap zijn bij het plan betrokken. Juist vanwege de grensverleggende samenwerking en de innovatieve aanpak hebben diverse projecten van ‘Versterkt Den Bosch’ prijzen gewonnen. We kunnen trots zijn op de Bossche vestingwerken!

Overzicht ontwikkelingen sinds 1998

- 1 Herinrichting verkeersplein
- 2 Start 'Essentboulevard' wandelverbinding met Bossche Broek
- 3 Burg over stuw
- 4 Vispassage
- 5 Voetveer over Dommel
- 6 Wandelpad door het Bossche Broek
- 7 Zwevende borstwering Parklaan
- 8 Herinrichting openbare ruimte Parklaan
- 9 Restauratie vestingmuur Parklaan met behoud natuurwaarden
- 10 Bastionder informatiecentrum
- 11 Herinrichting Bastion Oranje als park
- 12 Bypass
- 13 Aanleg trap en steiger Bastion Oranje
- 14 Nieuwe vaarverbinding Kruisbroedershekel
- 15 Muurkamer in vaarverbinding
- 16 Stadsbalkon
- 17 Restauratie vestingmuur Zuidwal met behoud natuurwaarden
- 18 Herinrichting openbare ruimte Zuidwal
- 19 Uitbreiding rondvaarten Binnendieze over Singelgracht
- 20 Vertrekpunt rondvaartboten 'Het Gemaal'
- 21 Restauratie waterpoort Groote Hekel
- 22 Aanleg 3 vissteigers
- 23 Dambrug Pettelaarseweg
- 24 Restauratie Judastoren
- 25 Restauratie en herbestemming militaire manege
- 26 Herinrichting Casinotuin
- 27 Verlengen stadsgracht
- 28 Aanleg parkeergarage
- 29 Voetgangersverbinding stad / garage door muur
- 30 Wandelverbinding binnenstad / Zuiderparkweg
- 31 Voetgangerstunnel Casinotuin
- 32 Paviljoen op Bastion Baselaar
- 33 Verplaatsing tennispark
- 34 Entree parkeergarage
- 35 Reconstructie en wandelverbinding Bastion St. Anthonie
- 36 Doorgang vestingmuur t.p.v. bomenlaantje
- 37 Eigentijdse brug en stadsentree
- 38 Herbestemming watertoren
- 39 Herstel rondeeltoren op Hinthamerbolwerk
- 40 Wandelroute oeverzone Aa
- 41 Herinrichting omgeving watertoren

- 42 Ecologische maatregelen stads-Aa
- 43 Herstel rondeeltoren Muntelbolwerk
- 44 Herstel halve maan Muntelbolwerk
- 45 Aanleg voetgangersbrug
- 46 Herinrichting openbare ruimte Kasterenwal
- 47 Herstel historische armaturen Rückertbrug
- 48 Vrijleggen Kruithuis
- 49 Zichtbaar maken binnenzijde vestingmuur
- 50 Realiseren siermasten Citadelbrug
- 51 Completeren 5e Bastion Citadel
- 52 Realiseren aanlegsteigers Zuid Willemsvaart
- 53 Realiseren nieuw havenhoofd
- 54 Huisvesting watersportvereniging
- 55 Uitbreiding jachthaven
- 56 Ontsluiting Citadelerrein
- 57 Aanleg voetgangersbrug sortiepoort
- 58 Informatiecentrum Rijksarchief
- 59 Aanleg voetgangersbrug zuidzijde Citadel
- 60 Brug vervangen inclusief versterken ecozone
- 61 Herstel Draaibrug
- 62 Herstel oorlogsschade ballusters
- 63 Automatiseren Draaibrug
- 64 Herinrichting openbare ruimte Binnenhaven
- 65 Dwarsparkeren vervangen door langsparkeren
- 66 Aanleg ecologische verbindingzone bij Havensingel
- 67 Aanleg stuw Binnenhaven
- 68 Aanleg steiger Binnenhaven voor toervaren en vestingvaren
- 69 Waterverbinding Visstraat
- 70 Restauratie vestingmuur St. Janssingel
- 71 Aanleg Bolwerk St. Jan
- 72 Afvaart rondvaartboot
- 73 Kunstproject Puntpark om rondeeltoren
- 74 Restauratie vestingmuur
- 75 Aanleg ecologisch talud
- 76 Reconstructie Bastion Maria
- 77 Aanleg bergbezinkbassin in Bastion Maria
- 78 Aanvullen bomenrij
- 79 Herplaatsen van oude vestingmuur
- 80 Onderdoorgang Willemsbrug
- 81 Aanlanding langzaam verkeerroute over spoor 'Ponte Palazzo'
- 82 Innovatieve restauratie Westwal 'bevroren verval'
- 83 Vaarroute met audiovisuele presentatie

Uitgelicht

11 Bastionder

Voor een groot deel onder de grond is op Bastion Oranje het Bastionder gerealiseerd: een informatiecentrum over de Bossche verdedigingswerken en de aangrenzende natuurgebieden Het Bossche Broek en het Groene Woud. Het Bastionder heeft een bijzonder ontwerp, gebaseerd op ter plaatse aangetroffen resten van een oude verdedigingstoren.

37 Bartenbrug

De Bartenbrug is in slechte staat en wordt vervangen door een nieuwe brug met een eigentijds ontwerp die deel uitmaakt van de nieuwe stadsentree 'Hinthamerpoort'. Ook de verdedigingswerken rond het Muntelbolwerk zijn gerestaureerd. De 'halve maan' is hersteld en heeft een aarden wal gekregen.

Stadsentrees

Vier nieuwe stadsentrees gaan de toegang tot de Bossche vesting markeren. Mensen die het centrum naderen via het Wilhelminaplein, de Pettelaarseweg, de Hinthamerpoort of de Sint Janspoort, zullen duidelijk ervaren dat ze een vestingstad binnengaan. De nieuwe entrees dragen in hoge mate bij aan het eigen karakter van de stad.

75 Stadsgommel

In samenwerking met Provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas is de vestingrand langs de Stadsgommel hersteld. De muren zijn weer zichtbaar gemaakt en Bastion Maria is herrezen – en van binnen voorzien van een ingenieuze opvangtank voor rioolwater. Een parkje en een wandelpad langs de vestingmuur bieden prachtig uitzicht op de Stadsgommel. De rivier is ingericht als ecologische verbindingszone.

27 Stadswalzone

De plannen rond de Stadswalzone zijn er op gericht de vestingrand langs het Zuiderpark en Bastion Baselaar weer zichtbaar te maken en te voorzien van een gracht. Onder de gracht wordt een parkeergarage aangelegd. Voor voetgangers komt er een verbinding naar het stadscentrum dwars door de vestingmuur en onder de Hekellaan door.

Informatie

Meer informatie over de vestingwerken vindt u op:
www.vestingstad.com
www.vestingwerken.nl
www.walledtowns.com

